

De macro economische situatie

September 2013

Gillmore Hoefdraad

Governor Centrale Bank van Suriname

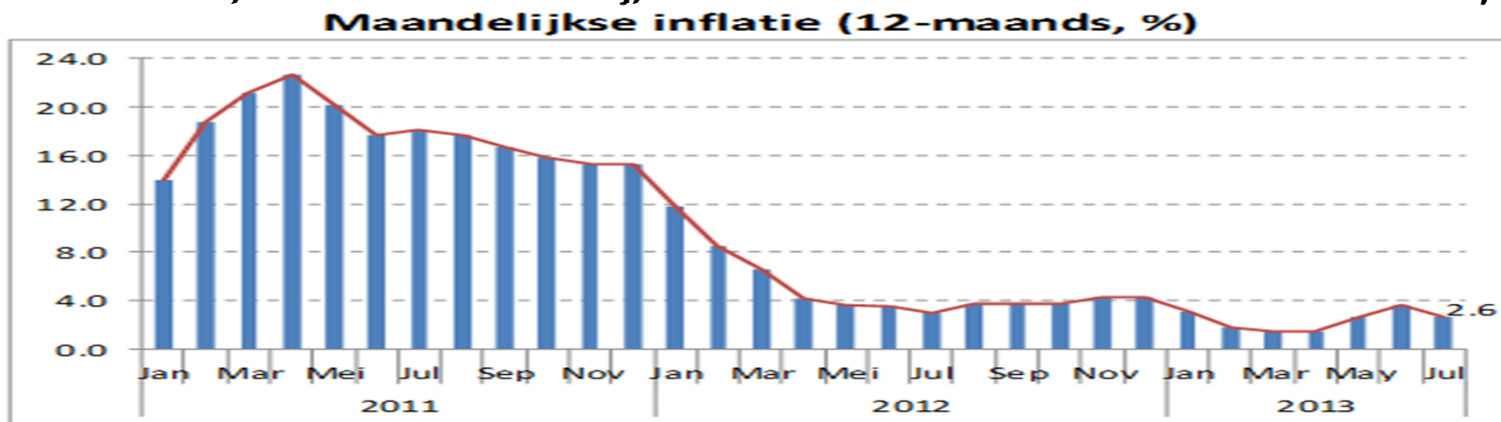
Structuur

- **Inleiding**
- **Overheidsfinanciën**
- **Bankkredietverlening**
- **Oorzaken geldcreatie**
- **Uitdagingen**
- **Nieuwe monetaire maatregelen**
- **Interventies**

Inleiding

- De economische groei is vooralsnog stevig. In 2012 bedroeg die 4-5% en ook in 2013 zien we een onafgebroken economische bedrijvigheid en handel. De ontwikkeling van het binnenlandse prijspeil is nog steeds gunstig.
 - De inkomens zijn gestegen en de bestedingen aan levensonderhoud, woning, recreatie en reizen blijven op een hoog niveau.
 - Inflatie bevindt zich sinds mei vorig jaar (m.u.v. november en december) onder het niveau van 4% op jaarbasis. Relatief lage staatsschuld.
 - De midden-lange termijn perspectieven van onze economie zijn heel goed (NewMont en IAMGOLD, Staatsolie raffinaderij, infrastructuur voor buitenlandse investeerders).

Inleiding (cont'd)

- **Met Internationale Financiële Instellingen (IFI's) zoals de IDB hebben wij een bijzondere band opgebouwd. Wij behoren tot de beste performer van de IDB in de regio. Waar we een bedrag van US\$ 300 miljoen zijn overeengekomen in 2011 voor 5 jaren, zijn we vanwege onze goede prestaties geprojecteerd te eindigen rond US\$ 500 miljoen.**
 - **Een deel van dit geleend geld wordt besteed aan het versterken van instituten, die nodig zijn voor verdere groei van de economie en verder nog onderwijs, energy, landbouw infrastructuur, public sector management, gezondheidszorg en woningbouw.**
 - **Ook aan de versterking van de financiële sector zijn er meerdere programma's geweid. Hierdoor hebben we in snel tempo de verouderde wetten van ons systeem op hoger niveau. Is het toezichtkader versterkt en de dialoog met de sector over risicorichtlijnen aangescherpt. Hierdoor beter in staat het belangen van het publiek beter te behartigen.**

Inleiding (cont'd)

- Maar in 2013 zijn externe omstandigheden minder gunstig geworden. We hebben de daling van de goudprijs meegemaakt waardoor de mijnbouwopbrengsten behoorlijk zijn teruggelopen.
 - Aan mijnbouw exportinkomsten ontvingen we ruim US\$ 95 miljoen minder in de eerste zes maanden van 2013 vergeleken met het eerste halfjaar van 2012.
 - De overheid ontving aan inkomsten uit de mijnbouwsector US\$ 160 miljoen en dat is bijna US\$ 65 miljoen minder vergeleken met vorig jaar.
- Onder deze omstandigheden is het handhaven van lage inflatie en stabiele koersen de voornaamste macro-economische uitdagingen. Met minder inkomsten kunnen gewoonweg minder uitgaven worden gedaan.
- Er zijn 3 belangrijke uitdagingen.

Overheidsfinanciën: de eerste uitdaging

- In 2012 was het tekort bij de staatsfinanciën onder de 3% van het BBP (-2.8%)
- In het eerste halfjaar van 2013 ontwikkelden de staatsfinanciën zich negatief vanwege de loonsverhogingen, waardoor 33% meer aan salarissen en premies betaald moest worden.
- De overheid heeft uiteraard ook belangrijke noodzakelijke investeringen gepleegd.
- De overheid heeft op de rem getrapt voor wat betreft de niet-noodzakelijke goederen en diensten en verder de projectuitvoering op laag tempo gezet.
- Er wordt nu vervolgd met een vele maatregelen om de inkomsten blijvend te verhogen.
 - Optrekken van verouderde en zeer inefficiënte penningen en zegelrechten; verzwaring van milieu belastingen;
 - Hervorming belastingsysteem;
- Hoge kostenposten, verspillingen en financiële steun aan staatsbedrijven overzichtelijk terug dringen.
- Deze uitdaging is het pakje aan van de Minister van Financiën en zij zet zich in om verdere sanering aan te brengen.
- De President van het land heeft reeds vastberaden aangegeven dat er maatregelen getroffen zullen worden. Dat is zeer geruststellend.

Bankkredietverlening: tweede uitdaging

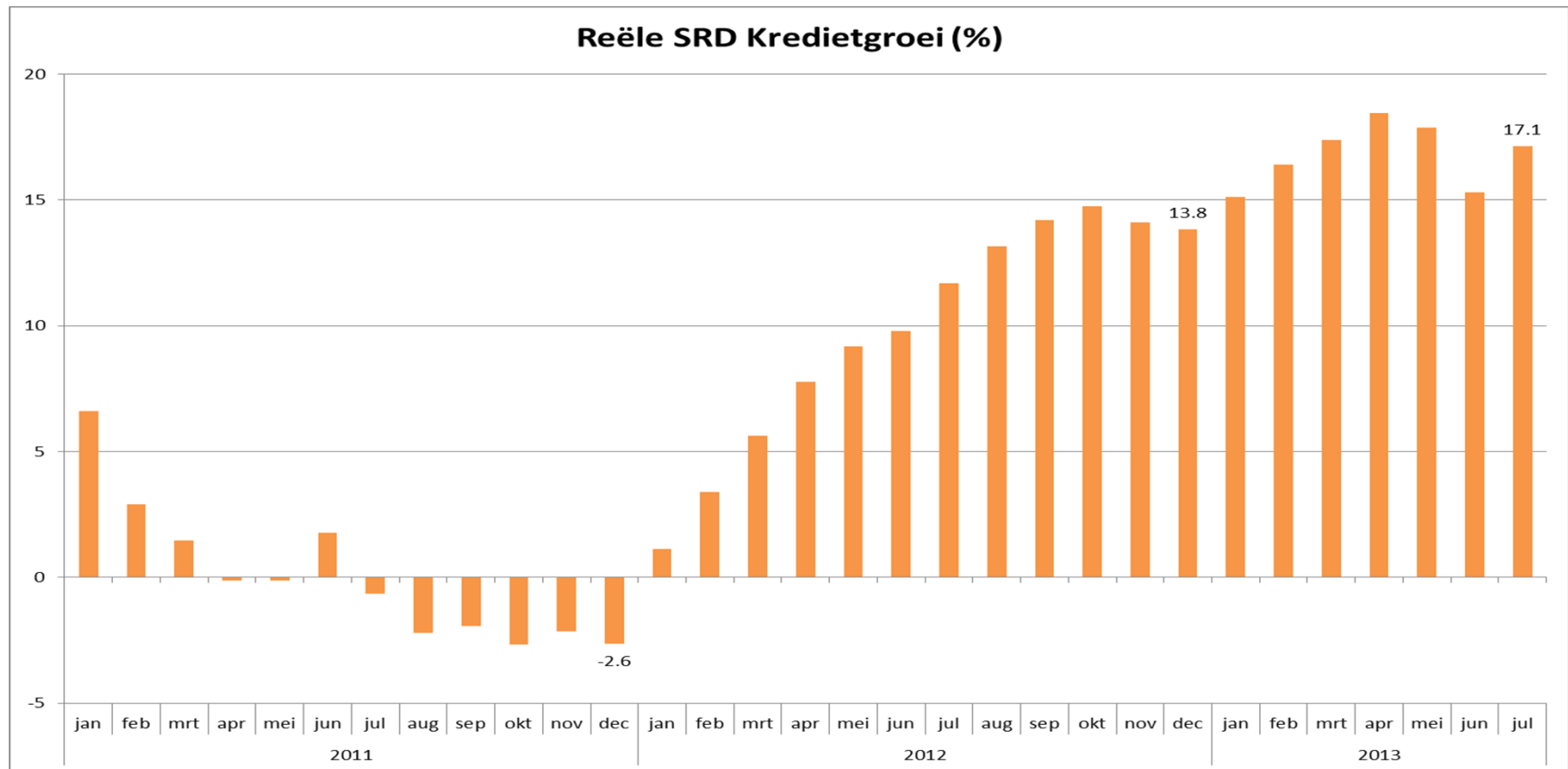
Als moederbank blikken wij naar de financiële sector en de rol van de banken bij macro-economische stabiliteit.

De afgelopen ontwikkelingen schetsend:

- Kredietgroei SRD in reële termen, dwz, gecorrigeerd voor inflatie: gemiddeld flat (0%) in 2011; gemiddeld 9,9% in 2012 en gemiddeld 16,8% in de eerste zes maanden van 2013.
- Kredietverlening in US\$. Gemiddelde groei van 21,5% in 2012 en 21,2% in het eerste halfjaar 2013.
- Kredietverlening in Euro's. Gemiddelde groei: 32,1% in 2012 en 27,5% in de eerste helft 2013.
- Samenstelling van het krediet per eind juni 2013.
 - Zwaar in handel, woningbouw, persoonlijke leningen, huurkoop.
 - Minder dan 15% aan de primaire productie sectoren.
 - USD en Euro kredieten vooral aan handel, dienstverlening; maar ook aan woningbouw.

Bankkredietverlening: tweede uitdaging (cont'd)

Oorzaken geldcreatie

- In het eerste kwartaal droeg de overheid met bijna SRD 495 miljoen bij tot geldtoename, aangezien haar tekort werd gefinancierd met voorschotten van de CBvS en schatkistpapierverkoop aan de banken.
- Erna is de situatie omgeslagen: de overheid loste ongeveer SRD 45 miljoen in.
- Geldcreatie ten behoeve van de particuliere sector via bankleningen bedroeg SRD 80 miljoen in het eerste kwartaal.
- In het tweede kwartaal creëerden de banken ongeveer SRD 200 miljoen aan geld

Bijdragen tot geldcreatie (in SRD miljoen)	2013			
	Q1	Q2	jul-aug	jan-aug
Netto kredietverlening aan de Overheid	495.8	1.9	-45.9	451.8
Kredietverlening aan de private sector	80.8	201.6	173.2	455.5

Nieuwe monetaire maatregelen

- Overheid doet haar werk op het gebied van verhogen inkomsten en verlagen uitgaven.
- De nieuwe monetaire maatregelen zullen als doel hebben om te voorkomen dat te veel geldcreatie via het bankwezen zal plaatsvinden (of in sommige gevallen, zich blijft voortzetten).

De maatregelen behelzen de volgende:

- Kasreserves aanpassen:
 - Kasreserves gaan met 5 procent punten omhoog voor SRD en voor vreemde valuta (USD en Euro's) tegoeden.

Nieuwe monetaire maatregelen (cont'd)

- **Kredietverlening door banken** – nadere richtlijnen:
 - **Prioriteiten:** aandeel van kredieten aan de productieve sectoren moet toenemen, dat van consumptief krediet dient af te nemen.
 - **Krediet de-dollarisering:** vermindering van de kredietverlening in vreemde valuta.

Nieuwe monetaire maatregelen (cont'd)

- Rentes van algemene banken – indicatieve richtlijnen:
 - Consumptief krediet. Tegengaan;
 - Productieve sectoren. Stimuleren.
 - Deposito's: stimuleren.

Derde uitdaging: valutamarkt

Dweilen met de kraan open heeft geen zin; lage inflatie en wisselkoersstabiliteit moeten verdedigd worden.

- **Ik heb het reeds aangegeven: wanneer de inkomsten van het land tijdelijk verminderen, moet de uitgaven omlaag.**
- **Anders, betreden we een gevarenzone, wordt de druk op de koers te hoog.**
- **Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om lage inflatie en wisselkoersstabiliteit te bevorderen.**

Interventies

- Een deel van de geldcreatie heeft geleid tot hogere importen nodig voor productie en consumptie. Meer geld betekent meer aankoop van goederen en diensten uit het buitenland.
- Daarbovenop verminderde exportopbrengsten.
- Doordat vreemde valuta uitgaven hoger waren dan de vreemde valuta inkomsten kregen we spanningen op de valutamarkten. Ook de CBvS heeft deze druk gevoeld.
- CBvS heeft deviezen beschikbaar gesteld aan de banken om aan de verhoogde vraag te kunnen voldoen. Hiermee wilden we volgende doelen bereiken:
 - Aan de ene kant tegemoet komen aan de vraag van de particuliere sector, uitgeoefend via de algemene banken, om betalingen voor de import, buitenlandse diensten en het reisverkeer te kunnen blijven plegen;
 - Aan de andere kant, om de wisselkoers te ondersteunen.
 - Deze doelen hangen natuurlijk met elkaar samen.

Interventies (cont'd)

- **De Central Bank heeft deviezen verkocht via alle algemene banken:**
 - **Alle banken konden aanvragen indienen.**
 - **Aanvragen moesten ondersteund zijn van echte import- en betalingsdocumenten.**
 - **Bij goedkeuring wordt de vreemde valuta over de rekening naar de bank overgemaakt; en de bank moet achteraf rapporteren over bestemming.**

Valutamarkt

- **15% afdracht plicht cambio's**
 - Tijdelijk opschorten van de verplichting van de cambio's om 15% van hun aangekochte deviezen te verkopen aan de Centrale Bank.
 - Verscherpte naleving van rapportage- en meldingsplichten (geldt ook voor banken).

Valutamarkt (cont'd)

- **Naleving wetten op de wissel- en –overmakingskantoren; identificatieplicht en melding grote transacties.**
 - **Verscherpte naleving van de wetten op de vreemde valutawissel en –overmakingskantoren, i.s.m. met het ministerie van Justitie en Politie; m.a.w., aanpak van illegale kantoren, wisselpunten.**
 - **Instellen klachtenlijn en –centraal meldpunt m.b.t. tot weigering, ontoelaatbare verhandelingen, niet-officiële koersen, etc. (afdeling FCM: fcm@cbvs.sr).**

Slot

- **Suriname heeft enorme groeimogelijkheden**
 - 2 goud overeenkomsten
 - Investerings door Staatsolie: raffinaderij en ethanol project
 - Landbouwsector
 - Etc
- **De toekomst ziet er rooskleurig uit**
- **De voorgenomen monetaire maatregelen en die op het gebied van Staatsfinanciën zullen de weg plaveien voor verdere groei.**

Bedankt voor uw aandacht

